

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

F

Paper-II EDUCATION

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature)

(Name)

2. (Signature)

(Name)

Seat No.

(In figures as in Admit Card)

Seat No.

(In words)

OMR Sheet No.

(To be filled by the Candidate)

AUG - 70215

Time Allowed : 1¼ Hours]

[Maximum Marks : 100

Number of Pages in this Booklet : 28

Number of Questions in this Booklet : 50

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of 50 objective type questions. Each question will carry two marks. All questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत 50 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास दोन गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी आवश्यक तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटांतच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शावावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या को-या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरीक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खुण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळा किंवा काळा बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

AUG - 70215/II

Education
Paper II
शिक्षाशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 75 Minutes]

[Maximum Marks : 100

Note : This Paper contains **Fifty (50)** multiple choice questions, each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पन्नास (50)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

<p>1. Whitehead gives more importance to while defining education.</p> <p>(A) Wisdom</p> <p>(B) Experience</p> <p>(C) Skill</p> <p>(D) Values</p> <p>2. According to idealism is the true tool of achievement of knowledge.</p> <p>(A) Sense organs</p> <p>(B) Intelligence</p> <p>(C) Experience</p> <p>(D) Object</p>	<p>1. शिक्षणाची व्याख्या करताना व्हाईटहेड यांनी वर अधिक भर दिलेला आहे.</p> <p>(A) शहाणपणा</p> <p>(B) अनुभवा</p> <p>(C) कौशल्या</p> <p>(D) मूल्या</p> <p>2. आदर्शवादानुसार ज्ञानग्रहणासाठीचे हेच खरे साधन आहे.</p> <p>(A) ज्ञानेंद्रिये</p> <p>(B) बुद्धिमत्ता</p> <p>(C) अनुभव</p> <p>(D) वस्तू</p>
---	---

3. 'Entire world is in a state of flux, nothing is permanent.' This thinking is related to the school of philosophy.

- (A) Idealism
- (B) Naturalism
- (C) Pragmatism
- (D) Realism

4. According to the aim of education should be preparation for the life of the man of the world.

- (A) Social realism
- (B) Humanistic realism
- (C) Sense realism
- (D) Critical realism

3. 'संपूर्ण विश्व हे परिवर्तनीय आहे. काहीही शाश्वत नाही.' हा विचार संप्रदायाशी निगडित आहे.

- (A) आदर्शवाद
- (B) निसर्गवाद
- (C) कार्यवाद
- (D) वास्तववाद

4. नुसार शिक्षणाचे ध्येय जगातील मानवाच्या जगण्याची तयारी करणे, हे असायला हवे.

- (A) समाजनिष्ठ वास्तववादा
- (B) मानवतावादी वास्तववादा
- (C) इंद्रियनिष्ठ वास्तववादा
- (D) चिकित्सक वास्तववादा

5. 'Education is not the self-realization, but it is self-expression.' This slogan is of (A) Naturalism (B) Realism (C) Spiritualism (D) Pragmatism	5. 'शिक्षण हे आत्मसाक्षात्कारासाठी नसून ते आत्मप्रकटीकरणासाठी आहे.' हे चे घोषवाक्य आहे. (A) निसर्गवादा (B) वास्तववादा (C) अध्यात्मवादा (D) कार्यवादा
6. The maxim of teaching 'Simple to Complex' is based on school of philosophy. (A) Realism (B) Pragmatism (C) Idealism (D) Spiritualism	6. 'सुगमाकडून-दुर्गमाकडे' हे अध्यापनसूत्र वर आधारित आहे. (A) वास्तववादा (B) कार्यवादा (C) आदर्शवादा (D) अध्यात्मवादा
7. 'Education should be self-supporting.' This idea was given by (A) Vivekananda (B) Vinoba Bhave (C) Mahatma Gandhi (D) Rabindranath Tagore	7. 'शिक्षण हे स्वयं सहाय्यित असले पाहिजे.' ही कल्पना यांनी मांडली. (A) विवेकानंद (B) विनोबा भावे (C) महात्मा गांधी (D) रविंद्रनाथ टागोर

8. The Article of the Constitution of India that safeguards the interests of minority institutions is

- (A) Article 30
- (B) Article 45
- (C) Article 14
- (D) Article 28

9. 'There is no religion for the state.' This philosophy is relevant to the value in the Indian Constitution.

- (A) Socialism
- (B) Secularism
- (C) Equality
- (D) Justice

8. भारतीय राज्य घटनेतील हे अल्पसंख्य समाजाचे हित सांभाळते.

- (A) कलम 30
- (B) कलम 45
- (C) कलम 14
- (D) कलम 28

9. 'राज्याला कोणताही धर्म नसतो' हे तत्त्वज्ञान भारतीय राज्यघटनेच्या मूल्यांशी संबंधित आहे.

- (A) समाजवाद
- (B) धर्मनिरपेक्षता
- (C) समता
- (D) न्याय

10. 'Purush and Prakrati' are the universal truths and they differ from each other. This is the assumption of

- (A) Vedant
- (B) Buddhism
- (C) Sankhya
- (D) Jainism

11. Philosophers from school deny transcendental metaphysics because this cannot be verified.

- (A) Realism
- (B) Pragmatism
- (C) Logical positivism
- (D) Existentialism

10. 'पुरुष व प्रकृती' ही वैश्विक सत्ये होत व ते एकामेकांपासून भिन्न आहेत. हे तत्त्वज्ञानाचे गृहित विधान आहे.

- (A) वेदांत
- (B) बौद्ध
- (C) सांख्य
- (D) जैन

11. वादी तत्त्वज्ञ अनुभवातीत अध्यात्म नाकारतात, कारण ते तपासून पाहता येत नाही.

- (A) वास्तव
- (B) कार्य
- (C) तार्किक प्रत्यक्षता
- (D) अस्तित्व

12. Untouchability is abolished by the Article of the Indian Constitution.

- (A) 17
- (B) 30
- (C) 25
- (D) 29

13. The scope of Sociology

- (A) is limited to a particular society only
- (B) is limited to global social interaction only
- (C) ranges from interaction between two persons to global social interaction
- (D) includes interaction in schools among students and teachers

12. भारतीय राज्य घटनेच्या कलम ने अस्पृश्यता नष्ट केली आहे.

- (A) 17
- (B) 30
- (C) 25
- (D) 29

13. समाजशास्त्राची व्याप्ती असते.

- (A) केवळ विशिष्ट समाजापुरती मर्यादित
- (B) केवळ वैश्विक समाजिक आंतरक्रियांपुरती मर्यादित
- (C) दोन व्यक्तींच्या आंतरक्रिया ते वैश्विक-सामाजिक आंतरक्रिया अशी विस्तारीत
- (D) शाळेमधील शिक्षक व विद्यार्थी यांच्या आंतरक्रिया समाविष्ट असलेली.

14. Linkages between school and community can be established through

- (A) Common school system
- (B) Parental participation in teaching
- (C) Mid-day meal programme
- (D) Reservation for SC/STs

15.is useful in overcoming caste, creed and religious discrimination based on.

- (A) Equal political opportunity to all
- (B) Equal financial opportunity to all
- (C) Equal educational opportunity to all
- (D) Equal vocational opportunity to all

14. शाळा आणि समुदाय यामधील बंधमुळे प्रस्थापित होऊ शकतात.

- (A) सामान्य शाळा प्रणाली
- (B) अध्यापनातील पालकांचा सहभाग
- (C) मध्यान्ह भोजन कार्यक्रमा
- (D) एस.सी./एस.टी. यांच्यासाठीचे आरक्षण

15. जात, वंश व धर्म यावर आधारित भेदभावांवर मात करण्यासाठी उपयुक्त आहे.

- (A) सर्वांना समान राजकीय संधी
- (B) सर्वांना समान आर्थिक संधी
- (C) सर्वांना समान शैक्षणिक संधी
- (D) सर्वांना समान व्यावसायिक संधी

16. Attitudes, religious beliefs, moral values, social beliefs and etiquettes are components of (A) Industrial culture (B) Non-material culture (C) Material culture (D) Intellectual culture	16. अभिवृत्ती, धार्मिक श्रद्धा, नैतिक मूल्ये, सामाजिक श्रद्धा आणि शिष्टाचार हे चे घटक आहेत. (A) औद्योगिक संस्कृती (B) अभौतिक संस्कृती (C) भौतिक संस्कृती (D) बौद्धिक संस्कृती
17. Emphasis on equal opportunities in education makes (A) Status attainment important (B) Family background important (C) Geographical mobility difficult (D) Social mobility easier	17. शिक्षणातील समान संधीवर भर दिल्याने (A) दर्जा संपादनाला महत्त्व येते (B) कौटुंबिक पार्श्वभूमी महत्त्वाची ठरते (C) भौगोलिक गतिशीलता कठीण होते (D) सामाजिक गतिशीलता सोपी होते

18. Moving on from one social class to a higher social class is known as
- (A) Social change
(B) Social mobility
(C) Social transformation
(D) Geographical mobility
19. Education is a
- (A) Social effort
(B) Global effort
(C) Ideological effort
(D) Physical effort
20. Politics of education is *not* concerned with
- (A) Conflicts in educational institutions
(B) Development of educational policies
(C) Influence of education on politics
(D) Influence of politics on education
18. एका सामाजिकस्तरातून उच्च सामाजिकस्तरात जाणे याला असे म्हणतात.
- (A) सामाजिक परिवर्तन
(B) सामाजिक गतिशीलता
(C) सामाजिक रूपांतरण
(D) भौगोलिक गतिशीलता
19. शिक्षण म्हणजे
- (A) सामाजिक प्रयत्न
(B) वैश्विक प्रयत्न
(C) तात्त्विक प्रयत्न
(D) भौतिक प्रयत्न
20. शिक्षणाचे राजकारण शी संबंधित नसते.
- (A) शैक्षणिक संस्थामधील संघर्ष
(B) शैक्षणिक धोरणांचे विकसना
(C) शिक्षणाचा राजकारणावरील प्रभावा
(D) राजकारणाचा शिक्षणावरील प्रभावा

21. Indicators of societal modernity are

- (A) Geographical mobility, democratic and secular attitudes
- (B) Wearing of western clothes
- (C) Education in English medium schools
- (D) High rise buildings, technological modes of communication, well laid out roads

22. Family as a social institution performs the following function :

- (A) Procreation
- (B) Rearing of children
- (C) Informal education
- (D) Taking forward family name

21. सामाजिक आधुनिकतेचे दर्शक म्हणजे

- (A) भौगोलिक गतिशीलता, लोकशाही आणि धर्मनिरपेक्ष दृष्टिकोन
- (B) पाश्चात्य वस्त्रे परिधान करणे
- (C) इंग्रजी माध्यमांच्या शाळांमध्ये शिक्षण घेणे
- (D) गगनचुंबी इमारती, दळणवळणाचे तांत्रिक मार्ग व सुव्यवस्थित रस्ते

22. कुटुंब एक सामाजिक संस्था म्हणून खालील कार्य पार पाडते :

- (A) प्रजोत्पादन
- (B) मुलांचे संगोपन
- (C) सहज शिक्षण (Informal education)
- (D) वंशसातत्य

23. Which of the following is *not correct* ?

- (A) Schools are affected by the social and economic situations and changes in civilisation
- (B) Schools are powerful agents of social change
- (C) Schools are sources of social conflicts
- (D) Schools are agents of acculturation

24. The scope of sociology of education is

- (A) role and structure of education in society
- (B) global practices
- (C) ideology of education
- (D) personality and behaviour of students

23. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही ?

- (A) नागरी संस्कृतीतील सामाजिक व आर्थिक परिस्थिती आणि बदल यांचा शाळेवर परिणाम होतो
- (B) शाळा या सामाजिक परिवर्तनाच्या सशक्त दूत (Agents) असतात
- (C) शाळा या सामाजिक संघर्षांच्या स्रोत असतात
- (D) शाळा या संस्कृती आत्मसात करणाऱ्या दूत (Agents) असतात.

24. शिक्षणाच्या समाजशास्त्राची व्याप्ती असते.

- (A) शिक्षणाची समाजातील भूमिका व संरचना
- (B) वैश्विककृती (Practices)
- (C) शिक्षणाचे तात्त्विक अंग
- (D) विद्यार्थ्यांचे व्यक्तिमत्व व वर्तन

25. Economics of education is *not* concerned with

- (A) Manpower planning
- (B) Determining the rate of return of education
- (C) Higher economic development vis-a-vis educational expenditure
- (D) Commercialisation of education

26. Habit formation is related with theory of learning.

- (A) Bandura's
- (B) Pavlov's
- (C) Tolman's
- (D) Kohler's

25. शिक्षणाचे अर्थशास्त्र शी संबंधित नसते.

- (A) मनुष्यबळाचे नियोजना
- (B) शिक्षणातील परताव्याच्या दराची निश्चिती
- (C) शैक्षणिक खर्चाच्या संदर्भात उच्च आर्थिक विकासा
- (D) शिक्षणाचे व्यापारीकरण

26. 'सवय लावणे' हा अध्ययनाचा प्रकार च्या अध्ययन उपपत्तीशी निगडीत आहे.

- (A) बांडुरा
- (B) पाव्हलॉव्ह
- (C) टोलमन
- (D) कोहलर

27. "A learner should transfer his knowledge into action purposefully and with determination."

This statement is related to theory of transfer of learning.

- (A) Thorndike's
- (B) Judd's
- (C) Bagley's
- (D) Woodworth's

28. Ramesh was trying to solve a geometrical problem in various ways but was unable to get a solution. All of a sudden he got a solution for the problem. This type of learning is an example of

- (A) learning by trial and error
- (B) learning by conditioning
- (C) learning by imitation
- (D) learning by insight

27. "अध्ययनार्थीने आपल्या ज्ञानाचे संक्रमण हेतूपूर्वक व निश्चितपणे कृतीत आणले पाहिजे." हे विधान यांच्या उपपत्तीशी निगडीत आहे.

- (A) थॉर्नडाइक
- (B) जड्ड
- (C) बॅग्ले
- (D) वुडवर्थ

28. रमेश एक भौमितिक समस्या विविध मार्गांनी सोडविण्याचा प्रयत्न करित होता, परंतु त्याचे उत्तर त्याला मिळत नव्हते. इतक्यात चटकन त्याच्या या समस्येचे निराकरण होते. हे अध्ययनाचे उदाहरण आहे.

- (A) प्रयत्न-प्रमाद
- (B) अभिसंधित
- (C) अनुकरणात्मक
- (D) मर्मदृष्टीमूलक

29. The components of creativity are :

- (A) originality, fluency, flexibility
- (B) imagination, constructivity, intelligence
- (C) novelty, critical thinking, fantasy
- (D) fantasy, novelty, productivity

30. According to Freud boys and girls prefer to be in the company of their own sex and hate members from the opposite sex at the

- (A) Oral stage
- (B) Anal stage
- (C) Latency stage
- (D) Genital stage

29. सर्जनशीलतेचे घटक आहेत.

- (A) मौलिकता, ओघवतेपणा, लवचिकता
- (B) कल्पनाशक्ती, रचनाक्षमता, बुद्धिमत्ता
- (C) नवीनता, चिकित्सक विचार, काल्पनिकता
(Fantasy)
- (D) काल्पनिकता, नवीनता, निर्मायकता

30. सिग्मंड फ्रॉइड यांच्या मते या अवस्थेत मुली-मुलींना व मुले-मुलांना पसंत करतात व विरुद्धांगी लिंगाच्या व्यक्तीचा तिरस्कार करतात.

- (A) मुखावस्था
- (B) गुदावस्था
- (C) सुप्तावस्था
- (D) जननावस्था

31. In the identification of mentally retarded children criteria is used.

- (A) Low I.Q. and deficient adaptive behaviour
- (B) Deficient adaptive and social behaviour
- (C) Low I.Q. and in-attentiveness
- (D) Attention deficiency and poor motor co-ordination

32. The process of guidance is

- (A) giving direction
- (B) assisting the individual to develop his capacity for self-direction
- (C) imposing one person's point of view upon another person
- (D) making decision for an individual

31. मतिमंद मुले ओळखण्यासाठी हे निकष वापरतात.

- (A) कमी बुद्धिगुणांक व अल्पसमायोजित वर्तन
- (B) अल्पसमायोजित व सामाजिक वर्तन
- (C) कमी बुद्धिगुणांक व अनवधान
- (D) अनवधान व कारककौशल्यांच्या सुसूत्रतेचा अभाव

32. मार्गदर्शन प्रक्रिया म्हणजे

- (A) दिशा देणे
- (B) एखाद्या व्यक्तीच्या स्वतःची दिशा ठरविण्याच्या क्षमतेचा विकास करण्यासाठी मदत करणे
- (C) स्वतःचा दृष्टिकोन दुसऱ्यावर लादणे
- (D) दुसऱ्यांसाठी निर्णय घेणे

33. Four (4) years old Arnav solves the intelligence test correctly that is made for 4 years of age. He then solves four questions correctly from the test made for 5 years of age. Then he solves three questions correctly from the test made for 6 years of age followed by one question from the test made for 7 years of age. He is unable to solve any questions from the test made for 8 years of age.

Thus Arnav's IQ will be

- (A) 137.50
- (B) 72.72
- (C) 100
- (D) 125

33. चार वर्षे वयाच्या अर्णवने, 4 वर्षे वयासाठी असलेली बुद्धिमापन चाचणी पूर्ण सोडविली, तर 5 वर्षासाठीच्या बुद्धिमापन चाचणीतील 4 प्रश्न, 6 वर्षासाठीच्या बुद्धिमापन चाचणीतील 3 प्रश्न व 7 वर्षासाठीच्या चाचणीतील एक प्रश्न अचूक सोडविला. परंतु 8 वर्षे वयासाठीच्या चाचणीतील कोणताही प्रश्न तो सोडवू शकला नाही. तर त्याचा बुद्धिगुणांक असेल.

- (A) 137.50
- (B) 72.72
- (C) 100
- (D) 125

34. To identify the interests of individuals we need to use
- (A) Likert's technique
 (B) Thurston's scale
 (C) Kuder's preference record
 (D) Differential aptitude test
35. Savita does not get satisfactory marks in SSC examination but she always says that she is satisfied as she secured the first rank in the fifth standard. This is an example of
- (A) Compensation
 (B) Regression
 (C) Identification
 (D) Rationalization
34. व्यक्तीची अभिरुची शोधण्यासाठी आपणास चा उपयोग करता येईल.
- (A) लिकर्टचे तंत्र
 (B) थर्स्टनची श्रेणी
 (C) कुडरची प्राधान्य शोधिका
 (D) भिन्नत्वदर्शक अभिक्षमता चाचणी
35. एस.एस.सी. (SSC) परीक्षेमध्ये सविताला समाधानकारक गुण मिळाले नाहीत परंतु ती नेहमीच, तिला पाचवीत पहिला क्रमांक मिळाल्याचे समाधान आहे असे सांगते. हे ह्या संरक्षण यंत्रणेचे उदाहरण म्हणता येईल.
- (A) प्रतिपुरण
 (B) परागमन
 (C) तादात्म्य
 (D) समर्थन

36. For defining educational psychology C.E. Skinner has given stress on

- (A) Teaching and learning
- (B) Life stages in development
- (C) Solution for educational problems
- (D) Study of behaviour

37. "At the time of teaching a poem a teacher should read the full text of the poem and then teach line by line." This statement is an application of theory of learning.

- (A) Thorndike's
- (B) Kohler's
- (C) Pavlov's
- (D) Skinner's

36. शैक्षणिक मानसशास्त्राची व्याख्या करताना सी.ई. स्कीनर यांनी वर भर दिला आहे.

- (A) अध्ययन व अध्यापना
- (B) विकासाच्या जीवनावस्था
- (C) शैक्षणिक प्रश्नांचे निराकरण
- (D) वर्तनाच्या अभ्यासा

37. "कविता शिकविताना शिक्षकाने सुरुवातीस पूर्ण कविता वाचावी व नंतर एक एक ओळ शिकवावी." हे विधान च्या उपपत्तीचे उपयोजन होय.

- (A) थॉर्नडाईक
- (B) कोहलर
- (C) पॅवलोव्ह
- (D) स्किनर

38. A researcher studies school climate by conducting participant observation for about 115 hours in a school and several unstructured interviews. The approach used for conducting this study is
- (A) Quantitative
(B) Qualitative
(C) Positivist
(D) Historical
39. The following is an example of experimental research :
- (A) Education thoughts of Dr. Ambedkar
(B) An analysis of opinions of teachers towards semester system
(C) Factors affecting stress amongst students of Standard X
(D) Effect of constructivist teaching-learning treatment programme on students' academic performance in Mathematics
38. एका संशोधकाने एका शाळेत 115 तास सहभागी निरीक्षण करून व काही असंरचित मुलाखती घेऊन शालेय वातावरणाचा अभ्यास केला. या संशोधनासाठी त्याने उपागम वापरलेला आहे.
- (A) संख्यात्मक
(B) गुणात्मक
(C) पॉझिटीव्हिस्ट
(D) ऐतिहासिक
39. खालीलपैकी हे प्रायोगिक संशोधनाचे उदाहरण आहे.
- (A) डॉ. आंबेडकरांचे शैक्षणिक विचार
(B) सत्रपद्धतीबाबत शिक्षकांच्या मतांचे विश्लेषण
(C) इयत्ता दहावीतील विद्यार्थ्यांमधील ताणांवर परिणाम करणारे घटक
(D) ज्ञानरचनावादी अध्ययन-अध्यापन उपचारात्मक कार्यक्रमाचा विद्यार्थ्यांच्या गणितातील शैक्षणिक कार्यमानावर परिणाम

40. Ex-post-facto research is also known as
- (A) post-test only equivalent groups design
(B) pre-test post-test design
(C) correlational research
(D) causal-comparative research
41. Among the various research tools/ techniques/methods, the most cost-effective is
- (A) Questionnaire
(B) Interview
(C) Case-study
(D) Observation
42. The most important characteristic of a good research tool is
- (A) Neatness
(B) High validity
(C) Simplicity
(D) Correct language
40. परिणामापश्चात संशोधन या नावानेही ओळखले जाते.
- (A) केवळ उत्तरचाचणी समतुल्य गट अभिकल्प
(B) पूर्वचाचणी-उत्तरचाचणी अभिकल्प
(C) सहसंबंधात्मक संशोधन
(D) कारणमीमांसा-तुलनात्मक संशोधन
41. संशोधनाची विविध साधने/तंत्रे/पद्धती यापैकी सर्वात स्वस्त आहे.
- (A) प्रश्नावली
(B) मुलाखत
(C) व्यक्ती-अभ्यास
(D) निरीक्षण
42. चांगल्या संशोधन साधनाचे सर्वात महत्त्वाचे वैशिष्ट्य होय.
- (A) नीटनेटकेपणा
(B) उच्च सप्रमाणता
(C) साधेपणा
(D) अचूक भाषा

43. What is the meaning, structure and essence of the lived experience of this phenomenon for a person or group of people ? This is the central question of

- (A) Ecological psychology
- (B) Phenomenology
- (C) Ethnography
- (D) Ethno-methodology

44. The worthiness of a research problem is *not* judged by

- (A) contribution to knowledge development
- (B) utility to society
- (C) contribution by way of new invention
- (D) the cost involved in the conduct of research

43. एखाद्या व्यक्तीसाठी किंवा व्यक्तींच्या गटासाठी किंवा समुहासाठी प्रस्तुत घटनेचा अर्थ, संरचना आणि त्यासंबंधित जिवंत अनुभवांचे सार काय ? हा चा मध्यवर्ती प्रश्न असतो.

- (A) इकोलॉजिकल सायकॉलॉजी
- (B) फिनॉमेनॉलॉजी
- (C) इथनोग्राफी
- (D) इथनो-मेथडॉलॉजी

44. संशोधन समस्येची उपयुक्तता पारखली जात नाही.

- (A) ज्ञाननिर्मितीमधील योगदानाने
- (B) समाजाला होणाऱ्या उपयोगाने
- (C) नवनिर्माणाच्या मार्गाने होणाऱ्या योगदानाने
- (D) संशोधन करण्यासाठी झालेल्या खर्चाने

45. The size of the sample is *not* directly related to

- (A) standard of accuracy in the investigation
- (B) preference of the investigator
- (C) time of investigation
- (D) cost of investigation

46. To study the Mode of dressing in a city is most appropriate.

- (A) Interview
- (B) Checklist
- (C) Questionnaire
- (D) Observation

45. नमुन्याचा आकार शी संबंधित नसतो.

- (A) संशोधनातील अचूकतेचे प्रमाणा
- (B) संशोधकाचे प्राधान्या
- (C) संशोधनासाठी लागणारा वेळा
- (D) संशोधनासाठी होणारा खर्चा

46. एका शहरातील वेशभूषेच्या बहुलकाचा अभ्यास करण्यासाठी योग्य आहे.

- (A) मुलाखत
- (B) पडताळसूची
- (C) प्रश्नावली
- (D) निरीक्षण

47. When one uses the data that someone else has already collected which may be coded or uncoded, for his/her own research, such data is called data.

- (A) Resource
- (B) Analysed
- (C) Archived
- (D) Primary

48. You want to compare the mean job satisfaction of permanent and temporary teachers. The following statistical test will be used for this :

- (A) ANOVA
- (B) Pearson's r
- (C) Spearman's Rho
- (D) t -test

47. एका व्यक्तीने स्वतःच्या संशोधनासाठी माहिती संकलित केली. या माहितीचे सांकेतिकीकरण केलेले असेल किंवा नसेल, दुसऱ्या व्यक्तीने ही माहिती स्वतःच्या संशोधनासाठी वापरली तर या माहितीस म्हणतात.

- (A) स्रोत माहिती
- (B) विश्लेषित माहिती
- (C) संग्रहित माहिती
- (D) प्राथमिक माहिती

48. तुम्हाला कायमस्वरूपी आणि हंगामी शिक्षकांच्या कार्यसमाधानाच्या मध्यमानाची तुलना करावयाची आहे. तुम्ही सांख्यिकीय कसोटी वापराल.

- (A) ANOVA
- (B) पियरसनचा r
- (C) स्पियरमेनचा Rho
- (D) टी-कसोटी

49. Variance is

- (A) Square root of mean plus mode
- (B) Square of standard deviation
- (C) Square root of standard deviation
- (D) Square of Geometric Mean

50. You want to compare the working conditions of teachers teaching in ICSE, CBSE and SSC schools. The following statistical technique will be used for this purpose :

- (A) ANCOVA
- (B) ANOVA
- (C) MANOVA
- (D) Chi-square

49. प्रसरण (Variance) म्हणजे

- (A) मध्यमान व बहुलक यांच्या बेरजेचे वर्गमूळ
- (B) प्रमाणविचलनाचा वर्ग
- (C) प्रमाणविचलनाचे वर्गमूळ
- (D) भौमितिक मध्यमानाचा वर्ग

50. तुम्हाला आय.सी.एस.ई., सी.बी.एस.ई आणि एस.एस.सी. शाळांमधील शिक्षकांच्या कार्य-परिस्थितीची तुलना करावयाची आहे. या हेतूसाठी तुम्ही संख्याशास्त्रीय तंत्र वापराल.

- (A) ANCOVA
- (B) ANOVA
- (C) MANOVA
- (D) Chi-square

AUG - 70215/II

ROUGH WORK

AUG - 70215/II

ROUGH WORK